

Diskussion

i Anledning af Dr. Ravens Foredrag i det kgl. danske Landhusholdnings-
selskab den 2. Marts 1904.

Professor, Dr. phil. Rostrup, var i alt væsentligt enig med den ærede Foredragsholder og vilde pointere, at han allerede tidligere havde udtalt Ønske om, at Forsøgsvirksomheden kunde blive udvidet i forskellig Retning og vilde selvfølgelig støtte Foredragerens Ønske og Planer af al Evne.

Bestyrer Dorph-Petersen har ved flere Lejligheder slaaet paa det samme som Professor Rostrup. Det er absurd, at der herhjemme mangler, hvad man har næsten allevegne i Udlandet. Man har der velordnede Laboratorier, men mangler ofte praktiske Forsøg; herhjemme derimod er der foretaget og foretages praktiske Forsøg endog i større Udstrækning end i de fleste andre Lande, men der mangler hos os Laboratorier. Naar man ser hen til Menneske- og Dyrepatologien, foretages der herhjemme videnskabelige Undersøgelser i Laboratorier, og der er ikke Tvivl om, at man derved har naaet Resultater, som er af stor Betydning, for Menneskene i første Linie og dernæst ogsaa for Husdyrenes Vedkommende. Taleren mener derfor, at der kan ikke være Tvivl om, at der, saafremt der kan komme Undersøgelser i Gang ogsaa hvad Planteverdenen angaar, vil kunne naas meget. Man lægger Mærke til, at Mennesker dør, og tildels ogsaa, naar Dyr dør, men naar Planter dør af Plantesygdomme, er der mange Landmænd, som slet ikke lægger Mærke dertil. Professor Rostrup har taget denne Sag op herhjemme og paavist, hvor meget der tabes ved Plantesygdomme. Men Arbejdet burde føres videre frem. Taleren skulde forøvrigt ikke komme videre ind derpaa, men kun bemærke, at han sidste Aar har set, hvilken umaadelig Skade Kløverens Bægersvamp kan gøre, og navnlig i afvigte

Efteraar, saa at det vilde være i høj Grad ønskeligt at finde Midler mod denne Plage. Paa den anden Side var det maaske for ofte man gav denne Plantesygdom Skyld for at være optraadt; men Frøhandlerne have nu engang vænnet sig til at tale om den. Det kunde jo dog være, at der ogsaa var andre Forhold, som var Skyld i Kløverens Forsvinden.

Professor W. Johannsen: Hvad den ærede Foredragsholder omtalte, har flere Gange været paa Tale og har Talerens fulde Sympati, og det vil sikkert have stor Betydning, om man kunde faa Sagen gennemført. Man behøver jo ikke at slaa Brødet saa stort op, men følge den samme Tanke, som Docent Fjord ganske rigtigt fremsatte i sin Tid, da Talen var om Oprettelsen af et dyrefysiologisk Laboratorium. Man skal prøve sig frem, hvorledes det kan gaa. Naar man blot faar begyndt og giver de forhaandenværende Kræfter Lejlighed til at sætte noget i Gang, vil der vistnok tilsidst komme noget godt ud deraf. At begynde smaat og saa efterhaanden udvide Rammerne, vil være den bedste Maade fra et praktisk Standpunkt at starte Sagen paa.

Professor Westermann vilde slutte sig til Professor Johannsen. Det Forslag, som Taleren i sin Tid var med til at stille, var holdt i en saa beskeden Form som vel muligt, for ikke at sige i en altfor beskeden Form, og Sagen vil vistnok ikke kunne gennemføres for de Penge, der dengang blev forlangt. Hvis Forslaget tages op igen, vil Planteavlsudvalget vistnok ikke stille et Forslag under en saa beskeden Form. Selv om det paagældende Laboratorium kun skulde omfatte Forsøg med Plantesygdomme, fremkaldt ved Snyltesvampe, maatte der en større Bevilling til end tidligere forlangt. De Ønsker, man nærer, er ingenlunde naaede ved det Forslag, som Professor Rostrup i sin Tid fremkom med, thi det kan paa ingen Maade nægtes, at der, hvad Plantesygdomme angaar, trænges i lige saa høj Grad til Undersøgelser vedrørende de Plantesygdomme, som foraarsages af Dyr som af Svampe o. s. v. Dette maa ogsaa tages med ved et eventuelt nyt Forslag.

Dr. phil. Ravn takkede for Tilslutningen til, hvad han havde udtalt i Foredraget og vilde stærkt støtte Professor Westermanns Udtalelse om den Skade, der foraarsages ved Dyr. Det er, efter hvad Taleren havde set paa sine Rejser, et Omraade, som ogsaa bør tages op. Der er saaledes Nema-

toderne, som gør overordentlig Skade paa Roer og Havre, ligesom ogsaa mange Flueformer spiller en overordentlig Rolle, som Aarsager til Plantesygdomme: Fritfluen, Korn-Blomsterfluen, Kaalfluen, Gulerodsfluen og mange andre. Det vil i det hele taget være et stort og energisk Arbejde, som her maa tages op for at bekæmpe de Sygdomme, der fremkaldes af Dyr.

Fru Magister Sophie Rostrup havde ofte beklaget, at der ikke var en saadan Institution som den, der her var under Omtale, for at skaffe nærmere Rede paa mange Spørgsmaal, vedrørende Plantesygdomme, og som kun kan skaffes ved Undersøgelser ad videnskabelig Vej. Der er i høj Grad Trang til, at saadanne Undersøgelser blive foretagne. Professor Westermann udtalte, at man med Hensyn til Plantesygdomme ogsaa burde have Undersøgelser i Gang vedrørende den Dyreverden, som forarsager dem. Dette er ganske rigtigt. Der er saaledes Korn-Blomsterfluen, som grasserer baade paa Hvede- og Rugmarker. Dens Forekomst, Levevis o. s. v. burde nærmere undersøges. I Sommer traf Taleren paa en Billeform, der angreb Frøplanter af Spergel og gjorde saa stor Skade, at Frøavlerne mente, at de maatte ophøre med at dyrke Spergel til Frøavl. Med Hensyn hertil er der altsaa ogsaa Undersøgelser, saa det vilde være ønskeligt, om de kunde blive iværksatte. Som Eksempel paa noget, der kunde trænge til Undersøgelse i det Fri, kan nævnes Smælderarternes Forhold. Man burde have undersøgt Vilkaarene, hvorunder de udvikler sig o. s. v. paa Marken, hvorvidt Pløjning til den eller den Tid kan udrette noget over for dem. Ogsaa Fritfluens Forhold burde nærmere undersøges. I det hele taget foreligger der mange Spørgsmaal, som et Laboratorium kunde tage op til Undersøgelse.

Redaktør Bing vilde bringe Dr. Ravn en Tak, ikke alene for Foredraget, men ogsaa fordi han paa ny har rejst alle herhenhørende Spørgsmaal og har bragt dem ud til de praktiske Landmænd ved de Foredrag, han har holdt i Jylland og andre Steder. Thi hvad det gælder om, er jo at interessere de praktiske Landmænd for Sagen. Hvis Taleren maatte fremkomme dermed, vilde han sige, at han syntes ikke om den Udtalelse, som Direktør Dorph-Petersen kom med. Det er ikke rigtigt at omtale de praktiske Landmænd paa den Maade, som Direk-

tør Dorph-Petersen gjorde. Den Udtalelse, at de ikke vidste, at deres Planter døde paa Marken, er ikke rigtig. Hr. Dorph-Petersen maa dog vide, at Landmændene færdes paa Marken og meget vel er opmærksomme paa den Ulykke, der sker dem. Naar de ikke er opfyldte af Interesse for det Spørgsmaal, som her foreligger, er det, fordi de er opfyldte af saa mange andre Interesser.

Det, som det gælder om, er at faa en Bevilling fra Statens Side til at sætte Forsøg i Gang og da navnlig et Laboratorium. Det staar nemlig Taleren ganske klart, at skønt der kan indvindes smukke Resultater ved Forsøg paa Forsøgsstationerne og ved ambulante Forsøg, saa er dog Kærnen i denne Sag Oprettelsen af et Laboratorium. For at opnaa det, maa man søge at faa Ministeriet og den lovgivende Forsamling gunstig stemt for Sagen, og det sker sikrest og bedst, hvis man vinder Interesse blandt Praktikerne for Sagen. Taleren havde med Beklagelse for nylig set i et Landbrugsblad, at man nærmest mente, at det var en Sag, der ikke var saa paatrængende nødvendig. Da Taleren havde Lejlighed til at tale om Landbrugssager i den lovgivende Forsamling, fremdrog han særlig, at det var paatrængende nødvendigt, at Staten bevilgede Penge til Oprettelsen af et Laboratorium. Taleren tillod sig dengang at udtale, at der var andre Foretagender, der maaske ikke egnede sig saa godt til at fremmes ved Statsunderstøttelse, hvilket rejste en lille Storm imod ham. Han opstillede netop dengang et plantepatologisk Laboratorium som en Sag, der ret egentlig var en Statsopgave, thi det var ganske sikkert, at denne Opgave kunde ikke løses af en privat Mand. Der maa en Statsinstitution dertil og ved denne maa der ansættes saadanne Videnskabsmænd, som er i Stand til at løse de Opgaver, der stilles. Og Taleren tør vel sige, uden at komme nærmere ind derpaa, at vi er saa lykkelige i dette Øjeblik at have saadanne Folk, og netop derfor er Tiden moden til at sætte alt ind paa at faa Laboratoriet oprettet. For at naa dertil er der ikke andre Veje at gaa, end at faa en Stemning derfor rejst i Landbruget. Naar Landbrugets Mænd erkender, at der her er en Opgave, som det gælder om at faa løst, og som de vil sætte noget ind paa at faa løst, saa vil der ogsaa i den lovgivende Forsamling være aabent Øre derfor, Taleren haabede ogsaa i Ministeriet, og Følgen vil sikkert blive, at en Bevilling,

som jo ikke er uoverkommelig, ogsaa vil kunne opnaas. Man skulde jo dog mene, at netop de Folk, som lider under Ulykken, er saa nogenlunde med paa Sagen, og maa være interesserede i, at der skaffes Videnskabsmændene de gunstigst mulige Betingelser for at studere Svampenes og Nematodernes Liv og Virksomhed og derigennem udtænke Midler til deres Bekæmpelse. Taleren vilde derfor tilraade, at de Herrer, som beskæftiger sig med disse Sager, og han rettede sin Opfordring særlig til den ærede Foredragsholder, som i sidste Sommer har arbejdet stærkt i denne Sag, ikke bliver trætte, men søger Lejlighed til at faa Landmændene i Tale, saa at der bliver rejst en almindelig Stemning for Sagen. Det skal nok vise sig, at en Bevilling i dette Øjemed vil faa større Betydning i det lange Løb end andre, der i Øjeblikket kan have noget bestikkende ved sig.

Statskonsulent K. Hansen: Der er vistnok Grund til at se Sagen fra den Side, at der er en stigende Trang til at faa indgaaende Undersøgelser iværksatte angaaende de herhenhørende Spørgsmaal. Taleren har den Opfattelse, og han finder den bekræftet, jo mere han færdes omkring i Landbruget og har med beslægtede Spørgsmaal at gøre, at flere forskellige Omstændigheder begunstiger adskillige af de Sygdomsangreb, som der desværre er saa mange af. Vor Jordbund maa vistnok siges at gaa frem i Frugtbarhed og Gødningskraft og bliver bedre og bedre behandlet, hvad vistnok er Vand paa Møllen for adskillige af de for Landbrugets Planter skadelige Organismer baade af den ene og anden Art. Alle disse Organismer har det langt bekvemmere i den nuværende gode Jord end i den tidligere ringere Jord.

Der er et andet Forhold, som det forekom Taleren, at man ogsaa burde have Opmærksomheden henvendt paa, nemlig den tiltagende Roedyrkning. Man er i det fremskredne Agerbrug forlængst ude over at have ét Roeskifte, og der er forskellige Ulemper ved en meget udstrakt Roedyrkning. Ogsaa med Hensyn til Kløveren kender man Ulykken, men ikke Aarsagerne dertil; man staar uforstaaende overfor Kløvertræthed. I hvilken Udstrækning kan man benytte Bælgplanter uden at risikere Sygdom? Det er ogsaaa et Spørgsmaal som fortjener at tages op til Undersøgelse. I det hele taget er der her at prøve, om man ikke kunde udnytte Bælgplanter mere

end Tilfældet har været i den sidste halve Snæs Aar. Her er adskillige mystiske Angreb, som kunde ønskes opklarede. Man har maaske med Nematoder at gøre paa Bælgæden, og det var jo noget, som man kunde ønske undersøgt, hvis man skulde komme tilbage til Dyrkning af Bælgæd. Taleren vilde i denne Forbindelse ogsaa nævne Dyrkning af Staldfoder. Jo mere Agerbruget udvikler sig i tidssvarende Retning, des mere Grund er der ganske bestemt til at faa disse Sygdomsangreb af Svampe, Bakterier og forskellige Skadedyr klargjorte saa meget som muligt. Jo mere Jorden er i Drift, jo flere Afgrøder der skal tages, jo mere Grund er der til at faa Klarhed paa disse forskellige Omraader. Jeg kan slutte mig til Redaktør Bing: det, som det gælder om, er at vække en Stemning i den store Befolkning og ligeledes i Landboforeningerne. Det er Vejen, der skal gaas, for at naa noget i den Retning, og der er vistnok ogsaa her Tale om en Sag, som det er let at vinde Interesse for. Det er ikke saa faa Gange faldet i Talerens Lod at tale om disse Spørgsmaal eller at strejfe ind derpaa, og han har altid fundet en levende Interesse for denne Sag. Man er klar over, at her er der noget, som griber dybt ind i Sædskiftet, men hvad og hvorledes og paa hvilken Maade det skal afhjælpes ved man ikke, og det vil derfor sikkert ikke falde vanskeligt at faa Interessen for denne Sag yderligere vakt.

Bestyrer Dorph-Petersen vilde give sin Tilslutning med Hensyn til Vejen, der skal gaas, for at faa Sagen gennemført. Med Hensyn til det Punkt, som Taleren havde fremdraget, og som Hr. Redaktør Bing udtalte sig saa stærkt imod, havde han maaske udtalt sig paa en Maade, som kunde bringe Misforstaaelse til Stede. Taleren havde sagt, at naar et Menneske dør, lægger man Mærke dertil og tildels ogsaa, naar et Dyr dør, men naar Planter dør, lægger man ikke Mærke dertil, før Sygdomsangrebet var ret vidt fremme. Den Gang, Taleren var Landmand, lagde han ikke meget Mærke dertil, og ligeledes gik det de dygtige Landmænd, som han var hos. Der er Blik for det store Angreb, men ikke for det lille. Havde man været fuldstændig klar over Forholdet, var Raabene vistnok allerede komne stærkere frem end Tilfældet har været. Der er en Mand herhjemme, som har været Konsulent i Plantesygdomme i mere end en Menneskealder, og som har paavist paa uendelig mange Punkter, hvilken Skade, der forvoldes Land-

manden ved Sygdomsangrebene. Det Arbejde, som han har udført, skal nu føres videre frem, og ham kan Landmændene takke, naar Laboratorievirksomheden paabegyndes.

Præsidenten (Hofjægermester Friis) takkede Dr. Ravn for hans interessante Foredrag og alle dem, som ved deres Deltagelse i Diskussionen havde givet yderligere Bidrag til Sagens Belysning.

Dr. Ravn rettede i Slutningen af sit Foredrag en Anmodning til Landhusholdningsselskabet om at interessere sig for at fremme denne vigtige Sag, og hvis Taleren forstod den ærede Foredragsholder ret, at virke for, at der kan blive oprettet et Laboratorium. Taleren behøver næppe at sige, at Landhusholdningsselskabet lige saa vel som Planteavlsudvalget allerede i lange Tider har interesseret sig for denne Sag, og at Landhusholdningsselskabet lige saa vel som Planteavlsudvalget vil gøre, hvad de formaar for Sagens Fremme. Men Taleren vilde ligesom Redaktør Bing sige, at skal det lykkes at naa det Resultat at faa et Laboratorium oprettet, maa Stødet dertil komme fra det praktiske Landbrug. Taleren nærde nu det Haab, at det vilde kunne naas derigennem, at Dr. Ravn kom til, i endnu større Omfang end det sidste Aar, at berejse Landet og — det burde ligefrem være en Opgave, der støttedes af Fællesforeningerne — at undersøge Forholdene i Landets forskellige Kredse, ja ikke alene undersøge Forholdene paa de respektive Steder, men ogsaa have Lejlighed til i Landboforeningerne at give Oplysning om de Sygdomsangreb, der har fundet Sted, og om Maaden, hvorpaa de forskellige Angreb kunne afværges eller modarbejdes, hvis det kan gøres, samtidig med, at han peger paa, at virksom Hjælp kun kan naas, naar Forholdene bliver fuldstændig belyste ved videnskabelige Undersøgelser.
